

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 „
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszaszállítást vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Válság előtt.

A politikai helyzet válságosra fordult. Az osztrák kormányval folytatott banktárgyalások eredménytelenül végződtek s megheiusulván a kartellbank terve, melyben a kormány szolidáris volt, a magyar kormánynak be kell nyújtania a lemondását.

A király hajlandó újra megbízni a kormányt, de a megbízás alapjául szolgáló program oly sovány, oly kevés engedményt helyez kilátásba, hogy ily alapon nagyon nehéz lesz a kormánynak vállalnia a megbízatást. Pláne mikor azalatt, míg a kormány Bécsbe küzd a nemzet jogaiért, azalatt Budapesten a Széll Kálmán által »uj-török konite«-nek nevezett bankosok palota forradalmat szerveznek ellene.

A politikai válságról szóló híreink a következők:

A bécsi tárgyalások.

Az osztrák miniszterek tegnap késő este tanácskozássra gyűltek egybe és azt az egyhangu határozatot hozták, hogy a magyar kormány által javasolt *kartellbankot nem fogadják el*. Ezt még az este félhivatalosan tudatták a

magyar kormánnyal, ma délelőtt pedig hivatalosan is be jelentették a közös miniszteri tanácskozáson.

A kartellbank bukásával eldőlt a magyar kormány sorsa is. Bizonyos, hogy a kormány lemond és a képviselőház hétfői ülésén ezt be is fogja jelenteni.

Bécsből jelentik »A helyzet hirtelen rosszra fordult. Az osztrák kormány, mely a tanácskozások első napján bizonyos hajlandóságot tanusított a magyar javaslatok meglontolására, egyszerre frontot változtatott és tudatta a magyar kormánnyal, hogy a kartellbankot nem fogadja el és hogy a katonai kérdésekben sem hajlandó engedményekre. Eljárása indokolásával az osztrák kormány azt hozta fel, hogy azok a pártok, amelyekre a Bienerth kormány támaszkodik, mereven elleneznek minden engedményt Magyarország részére. A magyar kormány tagjait az osztrák kormány ezen értesítése láthatólag deprimálta. Híre jár, hogy az összes magyar minisztereket Bécsbe rendelik és a kabinet egy ott tartandó minisztertanácson lemond. *Wekerle* már pénteken Budapestre utazik, míg *Kossuth* és *Thököly* szombaton kihallgatásra akarnak menni a felséghez, hogy ők az önálló banknak megnyerjék. Természetesen mindez hiábavaló kísérlet«

A bécsi lapok ismét arról írják, hogy a

király *Andrássyt* fogja a kabinetalakítással megbízni. Már az új választásokat is bejelentik. Hogy ezen hírekből mi igaz, azt most nem igen lehet megtudni, de az bizonyos, hogy *Andrássynak* Bécsbe való utazása nagy nyugalanságot keltett tegnap este a függetlenségi pártban. Minden jel arra mutat, hogy Bécsben most semmit se akarnak engedni. A külügyi politika sikerei nagyon erősítették az udvarnál az aulikusok befolyását, akik pedig a magyar követelésekkel szemben mindig a legridegebb álláspontot foglalják el.

Bécsből jelentik a M. Tud.-nak: *Bienerth* báró osztrák miniszterelnök, *Bilinsky* pénzügyminiszter, *Wekerle* miniszterelnök, *Kossuth* Ferenc miniszter és *Szterényi* József államtitkár ma délelőtt tíz órakor ültek össze tanácskozássra. Ugy az osztrák, mint a magyar szakreferensek a tanácskozás helyén tartózkodnak, hogy szükség esetén a kellő felvilágosítással szolgálhassanak.

A program.

Bécsben a magyar miniszterek most már kevésbé a hankról, mint inkább arról tárgyalnak egymás között és a királlyal, mi lesz a kormány lemondása után és miképpen lehetne a békés kibontakozásra alapot találni. A kato-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A végzetes hajó.

Írta: C. Wellner.

Dr Stephan Hartmann a kikötőben állva várta azt a pillanatot, hogy a »Napratorgó«-nevű nagy gőzös hajóhidját lebozsássák. Örült a tengeri utnak, mely őt, menyasszonyát s ennek az édes atyját Sydneybe viendő volt. Bernard ur s leánya még nem voltak jelen s *Stephannak* elég ideje maradt arra, hogy a nagy, szép hajót a szárazról kényelmesen szemügyre vegye.

Egyszerre csak hallgatózott.

— Nagyszerű egy hajó, — jegyezte meg mellette egy férfihang.

— Igen, igen, az már igaz, — válaszolta egy mély basszus — csak éppen az a baj, hogy nincsen egészen rendben. Talán csak nem utazik a »Napratorgó«-val?

Aki ezt a kérdést felvetette, öreg, őszszakállu tengerész volt. Másika, meglehetősen fiatal ember, a kereskedői pályán működhetett.

— Nem, nem; csak éppen azért jöttem

ki, hogy a hajó indulását nézzem. De hát mi nincs rendben a hajónál?

— Hát tetszik tudni, az olyan furcsa dolog. Egyik hajó szerencsét hozó, másika szerencsétlenséget, bajt szülő. A »Napratorgó«-meg éppen a szerencsétlen hajók közé tartozik.

— De hát hogy-hogy, miképpen? — sürgette a fiatal.

— Mindig valami baleset éri. Nincs egyetlen utja se, hogy gyilkosság vagy öngyilkosság ne történne rajta. . . . Az egyik utján nem kevesebb, mint három nő ment tönkre rajta — más alkalommal a kapitány — harmadikban egy tengerésztiszt — negyedszer a másodkormányos és így tovább! Utolsó utján meg éppen a hajóorvos —

— De hiszen ez lehetetlen!

— Na, ha nem akarja, nem kell elbinnie. De csak tessék tudakozódni, majd megmondják mások is, igazat beszéltem-e vagy sem.

— De az ilyen eseményekhez valami magyarázat is kell!

— Hja, tudja Isten, mi az oka!

Dr Hartmannak nagy kedve lett volna hozzá, hogy az öreg tengerészt behatóan kiérdekezze, kivallassa, de éppen e percben érke-

zett menyasszonya apjával s a mindenekelőtt imádott leánynak, ki néhány hónap mulva felesége lesz, már a meglátása is elegendő volt arra, hogy minden más gondolatot elfűzzön agyából.

Róza csak úgy sugárzott a boldogságtól, mikor üdvözlésül kezét feléje nyújtotta.

Kezdetét vette a tengeri ut s minden jól indult. Remek idő volt, a kajütök nagyon kényelmesek, az ételek nagyon izletesek voltak. Az egyedüli, ami dr Hartmannak visszatetszett, a kapitány arca volt. Hallgatag, komor ember, kimondhatatlan zord tekintetű szemekkel, kinek a társasága nem igen illett a vigadozó emberek közé. Jelenléte, ellenkezőleg, majdnem nyomasztólag hatott a közelében levőkre.

Az asztalnál felszolgáló *stewart* nagyon ügyes és körültekintő ember volt, de dr Hartmann elejétől kezdve ellenszenvesnek találta. Ezt az embert *Solmannak* hívták. A »Szulejman«-név jobban illenék rá, — gondolta Stephan magában — mert ez a fickó bizonyára a keletről való.

És ez a nézete csakugyan nemsokára megerősítést nyert. Dr Hartmann valamelyik estén a fedélzeten sétálgatott, mikor az egyik sarokból hirtelen valami nádsipnak vagy turu-

WIKUS

CZUKRÁSZATA és
CSOKOLÁDE GYÁRI LERAKATA
NAGYVÁRAD.
FEKETE SAS PASSAGEABAN.

TELEFON 763.

mai kérdésekben ugyanis körülbelül épp oly merevség mutatkozik, mint a bankkérdésben. *Kossuth* Ferenc próbálja ugyan lazítani a talajt de nehezen megy. Igyekeznek feleleveníteni Andrássy tervét, amely még a nemzeti küzdelem idejében került az illetékes katonai körök elé és amelynek a változott szituációhoz alkalmazott lényege az, hogy katonai engedmények árán tegyék lehetővé a bankkérdés eliminálását.

Ami a katonai kérdésekben elérhető, azt már tudják a magyar miniszterek. Létszámemelés, a két évi szolgálat keresztülvitelével kapcsolatos háromnegyed milliárdnyi áldozatok ellenében a közös hadügyminisztérium a következő neveltséges rekompenciákat hajlandó:

1. a magyarországi ezredek csákójáról és derékóvéről leveszik a két fejú sást, és a király nevének kezdőbetűit alkalmazzák.

2. A magyar ezredek zászlóinak nyelére vörös-fehér-zöld szallagot applikálnak.

Schönaich közös hadügyminiszter *Kossuth* Ferencel is közölte, hogy egyéb engedményekre nincs kilátás.

Mindezek alapján az új kormány helyzete igen keserves lesz, mert a következő program alapján kell a kormányzást vállalnia:

1. A házaszályok végleges revíziója.

2. A közös bank fenntartása 1917-ig, kikötés nélkül.

3. Katonai létszámemelés fenti vívmányokkal.

4. Általános választói jog.

Ha ennek a programnak legyűrhető akadályai mutatkoznak, a jövőbeni kormány felhatalmazást fog kapni a képviselőház feloszlására, előbb azonban meg kell csinálni a végleges házaszályrevíziót.

Kossuth fáradozása.

Természetes, hogy a magyar kormány, különösen *Kossuth* mindent elkövet, hogy a program vasláncát keresztül törje, de a kilátások nagyon vigasztalanok. Éppen ezért *Kos-*

lyának hangjait hallja. *Stephan* ezeket a hangokat már a Nilus partjain is hallotta, még pedig egy kigyóbüvölőtől, ki művészetével a nyilvánosság előtt kérkedett. Lassan közelebb lépett, hogy megtudja, ki az a zenélő ember. Solman volt. De alig vette észre, hogy megfigyelik és hallgatják, rögtön elrejtette hangszerét s lassan tovább sompolygott.

— Furcsa egy legény, — mormogta dr. Hartmann magában.

Nemsokára azután különös hírek támadtak a hajón. Az utasok közül többen is hallottak a »Napralforgó« n előfordult titokzatos halálesetek felől. Dr. Hartmann később többször tűnődött rajta, nem a halál sejtelmé bántotta-e talán a szegény kapitányt. Mert különösképpen éppen olyan titokzatos módon járt szerencsétlenül, mint a »Napralforgó«-nak előbbi áldozatai. *Smith* kapitány a kora hajnali órákban öngyilkossá lett; a parancsnok-hidról a tengerbe vette magát. A hullámok oly magasra csaptak, hogy a holttest felkeresése merőben hiábavaló volt. Öngyilkosságának oka titok maradt.

Dr. Hartmann nyugtalanodni kezdett. Eszébe jutottak az öreg tengerésznek a hajó indulása alkalmával elejtett szavai s mitsem óhajtott volna jobban, mint hogy menyasszonyával s ennek édes atyjával ne a »Napralforgó«-n tették volna meg az utat. Leirhatatlan félelem fogta el Rózát illetőleg.

Alig csillapult le a rettegés és félelem, melyet a kapitány halála az utasok között okozott, már is új ijesztő rémhír terjedt el: egy matróz esett vagy ugrott bele a tengerbe. Egész nap iszonyatos fájdalomról panaszkod-

suth, mint Bécsből jelentik, figyelmezteti *Aehrenthalt* és *Schönaich*ot, hogy a maguk részéről igyekezzenek minden lehető megtenni kedvezőbb bázis elérésére, mert a főt jelzett program ezidőszereint keresztülvihetetlennek látszik.

Míg a kormány tárgyalásai során minden kérdésben a legridegebb ellenállással találkozik, idehaza a függetlenségi párt egy része tegnap este rögtönzött értekezletet tartott, a melyen lelkesen tüntetett az önálló bank mellett és arra az álláspontra helyezkedett, hogy engedni nem fog. Bécsi hírek szerint a pártnak ez a manifesztációja a tárgyaló miniszterekre igen kinos hatással volt. A hatvanhetesek palotaforradalomnak minősítették ezt a hirtelen értekezletet. Maga *Kossuth* is rossz néven vette, mondván, hogy lehetetlen eredményre jutni, ha a párt bármely kérdésben is elébe vág az eseménynek és leszögezi magát.

Andrássy és Apponyi.

Bécs, április 21. Gróf *Andrássy* Gyula a mai délelőtti folyamán hosszabb ideig tanácskozott gróf *Apponyi* Alberttel. Gróf *Andrássy* a bécsi banktárgyalásokon nem fog résztvenni. — Bécsi tartózkodásának főleg az a célja, hogy a kabinet tagjaival tanácskozzék; egyúttal kihallgatáson fog megjelenni ő Felségénél is. Ez a kihallgatás alkalmasint még ma lesz.

Bécs, április 21. A banktárgyalásokat a kormány befejezte. Az osztrák kormány holnap e végből tartandó közös konferencián fogja elhatározását a magyar kormánnyal írásban közölni, melyről különben már ismeretes, hogy a kartellbank eszméjének elutasítását tartalmazza. A magyar kormány Bécsben időző tagjai ma délután hosszasan tanácskoztak. *Wekerle* és *Andrássy* holnap mennek kihallgatásra a királyhoz, pénteken pedig haza utaznak. *Kossuth* és *Apponyi* szombaton járulnak a király elé és ugyan az nap este haza utaznak. A kormány előreláthatólag beadja lemondását és azt a képviselőház hétfői ülésén hivatalosan bejelenti.

dott s este borzasztó láz gyötörte. Később pajtsái függőágyában alva találták s kora reggel arra a kiáltásra ébredtek: Ember a vízben! — Ezt a szerencsétlent sem találták meg.

— A titok mégis csak iszonyuan titokszerű, — jegyezte meg dr. Hartmann a hajóorvoshoz fordulva, akivel azóta megbarátkozott.

— Alávaló módon titokzatos! — kiáltotta az orvos rosszkedvűen. — Azt mondják, hogy kísértetek járnak a hajón, sőt néhányan már látták a kísértetet. Ilyen örülség!

— Ugy rémlik előttem, — jegyezte meg *Stephan* — mintha az ördög lappangna a dologban — valami emberi ördög!

— Igen, de hát ki lehetne? — Azt hiszem, hogy mindezeknek a szerencsétlenségeknek indító okát valami méregben kell keresnünk.

— Sohasem voltunk, sajna, abban a helyzetben, hogy az áldozatok holttestét megvizsgálhattuk volna! — válaszolta az orvos.

Stephan néhány percig hallgatott s elgondolkozott. Majd így szólott:

— Az öngyilkosságok mindig ugyanazon időben történtek, — még pedig mindig a kora hajnali órákban.

— Mikor a legtöbben aludtak.

— Hát sohasem állítottak ki öröket?

— Nem; nem hinném!

— De erre ezentul szükségünk lesz. Ha az áldozatok valamelyikét meg tudnánk menteni, talán nyitjára juthatnánk a találynak.

— Majd javaslatba hozom a dolgot — felelte az orvos.

A függetlenségi párt hétfőn este hét órakor értekezletet tart *Kossuth* elnöklésével.

Andrássy-kabinet alakulása.

Budapest, április 21. A ma esti bécsi lapok írják, hogy a király *Andrássy* holnapi kihallgatáson a kabinet alakításával megbizta, mit ő vállalni fog. Legilletékesebb helyről vett információ szerint ez a hír tendenciózus, önkényes koholmány.

Báró Fejérváry Bécsben.

Bécs, április 21. Állítólag báró *Fejérváry* a király audienciára hivatta. Ez a meghívás óriási feltűnést keltett, mely annál is inkább érthető, mert *Kristóffy* is Bécsben időzik.

A szultán marad.

A békét megkötötték.

Késő éjjeli telefon tudósításunk hozza hírről, hogy a béke létre jött, még pedig olyan formában amilyenben azt nem is remélték. — békéről szóló hírek teljesen nincsenek kimerítve s azok nem tartalmaznak olyan dolgokat, melyekből a helyzet milyen irányban való alakulását lehetne tisztán látni. A törökországi helyzet koránt sincs tisztázva, a békekötés most csak éppen az utolsó szalmaszál volt, melybe bele kellett a szultánnak kapaszkodni.

A török helyzetről tudósításunk a következők:

Megcáfolt riasztó hír.

Konstantinápoly, április 21. A »Fr. Zeitung«-nak tegnap közzétett azt a híret, hogy Konstantinápoly lángban áll, a ma érkezett tudósítások megcáfolják. Majdnem bizonyos, hogy a várost több pontján a reakcionáriusok fel akarják gyújtani. Céljuk, hogy a csapatokban zavart, a lakosságban pánikot keltsenek a bevonuló ifju-török csapatok.

S még ugyanazon a napon felállították az őrt.

De dr. Hartmann evvel még korántsem elégedett meg. Örült félelem vett erőt rajta, hogy a legközelebbi áldozat esetleg menyasszonya lehetne s így hát ő maga is öbren örködött.

És ime a legközelebbi éjjelek egyikén, midőn a Csendes-Öccánt járták, dr. Hartmann az örködő matróz kiáltása riasztja fel; látja, hogy valami fehér alak villámgyorsan végigrohan a fedélzeten, s felugrik a hajópárkányzat padjára, hogy onnan a halálugrást megtegye. Még kellő időben érkezett. Mindkét kezével átfogta a roppantul viaskodó és kiáltó fehér alakot, lerántotta a padról s a következő percben iszonyattal s rémülettel megismeri benne menyasszonyát. Visszavitte kajütjébe s gyorsan előhívta a hajó orvosát.

Ez valami altatószert akart alkalmazni, de dr. Hartmann rárivallt:

— Nem, nem, ammoniakot és cognacot! De gyorsan, gyorsan! De nézzen csak ide! — s ezzel a fiatal leány karján levő foltra mutatott. — Különös háromszögletű foltra, melynek környéke sötétpiros gyuladásban volt.

— Kigyómarás! — mormogta az orvos, hallgatagon alkalmazván a dr. Hartmann által rendelt szereket, bár mindkét férfi attól tartott, hogy késő már a mentés.

De Róza csodálatos módon megmenekült. Fiatalsága s virágzó egészsége elhárították a veszélyt. De azt az állapotot, melyben találták, megmagyarázni mégsem tudta.

Midőn dr. Hartmann Rózát — bizonyosságot nyervén arról, hogy immár minden veszély

A szultán nyilatkozik.

Páris, április 21. A Havas-ügynökség jelenti Konstantinápolyból: Dzseved bey, a szultán első titkára kijelentette, hogy a szultán semmiféle olyan levelet nem kapott, amely lemondását követelné és hozzátette, hogy ha a hadsereg kívánná a szultán lemondását, e kívánságnak a szultán azonnal eleget tenné. Dzseved bey kijelentette továbbá, hogy a szultán tökéletesen nyugodt. A szultán nemcsak a tartományokból, hanem Szalonikiból is és a hadsereg köréből is hódoló táviratokat kapott. Azt hiszik, hogy a macedón csapatok holnapra várják a konstantinápolyi helyőrséggel folytatott tárgyalások eredményét.

Konstantinápoly, április 21. A Yildiz kioszkban tegnap teljes nyugalom volt, a kullisszák mögött azonban annál lázasabban folyt a munka. A nagyvezér át akarta adni a szultánnak lemondását, de a szultán rábirta, hogy még néhány napig maradjon meg hivatalában. A török lakossághoz és katonákhoz intézett kiáltványok jó hatást keltenek. A tengerészek legnagyobb része hű a szultánhoz. Meg vannak róla győződve, hogy a csapatok békésen fognak bevonulni és tartózkodni fognak a vérontástól.

Konstantinápoly, április 21. Az új török katonák Mauser puskával és kétszáz tölténnyel vannak ellátva. Az angol katonai hatóságokat meglepte a gyorsaság, melylyel a mozgósítás történt.

Konstantinápoly, április 21. Az előrenyomuló hadsereg az egész Boszporust körülzártta. A konstantinápolyi lakosság szimpatizál az előrenyomuló hadsereggel és több hadihajó is átért az új törökökhöz.

A törökök terve.

London, április 21. Az új törököknek az a tervük, hogy megszállják az összes középületeket és mindazokat, kiknek az

ellenforradalomban részük volt, katonai lövényeszek elé állítsák és végrehajtsák a hozandó ítéletet.

Szaloniki, április 21. A reakció kezd terjedni az albánok között. Valonából rohamosan indult ki.

Legujabb.**A békét megkötötték.**

Konstantinápoly, április 21. A szultán és a szaloniki csapatok között megegyezés történt a békekötés. A béke feltételeit 8 pontba foglalták. A feltételek szerint a szultán letételét elejtik. A helyőrséget elbocsátják s helyette szalonikiak jönnek. A szaloniki katonák nem vonulnak be Konstantinápolyba. A katonák új esküt kötelesek tenni. A rend fenntartását Konstantinápolyban 600 csendőr fogja teljesíteni.

Konstantinápoly, április 21. A törökök állítólag 11 képviselőt megérkezésük után megtámadták és kivégezték. Ez a hír nem nyert megerősítést.

Előkészületek a gyermeknapra.

A gyermeknap rendezése ma kezdi meg a hölgy bizottság tagjaihoz szóló felhívás szétküldését, amelynek szövege a következő:

Tisztelettel kérem, szíveskedjék a válaszul szolgáló lapon 3 nap alatt tudatni, hogy ezidőn május hó 1-ső és 2-ik napján tartandó gyermeknapokon, mely időben és helyen óhajt az urnagyűjtésnél működni. Egy izben a központban, s egy izben egy mellékutcán felállítandó urnához 2—2 órára kérem szíves megjelenését s ezért a két helyet is eszerint szíveskedjék kiválasztani, hogy óhaját a lehetőséghez képest teljesen figyelembe vehessük. Az urnák felállítási helyeit és számát a helyi lapok lesznek szívesek közölni.

Nagyvárad, 1909. évi április hó.

Bárfai Glac Antal,
főispán, rend. biz. elnök.

A felhíváshoz csatolva van egy válaszra szolgáló lap, amelyet kitöltve Glac Antal főispán címére kell visszaküldeni.

A rendezőség ezuttal is igen kéri a hölgyeket, hogy a választ lehetőleg azonnal szíveskedjenek megadni, mert a beosztás s a sokféle igényeknek lehető figyelembe vétele igen nagy munkát ad, amihez idő kell. Különösen azoknak a hölgyeknek előnyös ez a választási mód, akik együtt, egy társaságban kívánnak az urnánál működni, mert így a jó barátok, családtagok kifejezetten egy urna mellé, egy időre kérhetik beosztásukat. Kéri azonban a rendezőség, hogy az ily kívánalmakat a válaszon kívül is szíveskedjenek a hölgyek feljegyezni.

Az eddigi tervek szerint 23 urna lesz a városban felállítva, ezek közül 11 a központban, 12 pedig a város külső részein és mellékutakban. Nagyon kéri a rendezőség a hölgyeket, hogy mindenki egy központi és egy mellékutcai urnát jelöljön ki, mert a beosztás igazságos, a gyűjtés pedig eredményes csakis így lehet.

Az urnák helyei, melyek közül választani lehet, a következők:

Központiak: 1. számú Bémer-tér kishidő. 2. számú Szinbáz szöglet Emke kávéház, 3. számú Bémer-tér Royal kávéház, 4. számú Szent László-tér kishidő, 5. számú Szent László-tér Teleky-utca sarok, 6. számú Fekete Sas passage, 7. számú Szent László-tér Kert utca sarok, 8. számú Szent László-tér Zöldfa-utca sarok, 9. számú Pénzügyi palota, 10. számú Törvényszéki palota, 11. számú Rákóczy-ut, Uri-utca sarok.

Mellékutcaiak: 1. számú Máv. állomás, 2. számú Madonna gyógyszertár Sztaroveszky-utca, 3. számú Réti gyógytár, 4. számú Teleky-utcai gyógyszertár, 5. számú Szent János utca Reich üzlet, 6. számú Nagypiac-tér Zöldfa utca sarok, 7. számú Nagypiac-tér Oroszlán gyógytár, 8. számú Nagypiac-tér Keresk. Csarnok, 9. számú Nagypiac-tér Ghilányi-utca gyógytár, 10. Ghilányi-sor Klein üzlet, 11. számú Kolozavári-utca Szent László gyógytár, 12. számú Várad-velencei állomás.

Mint hogy a jelentkezések nélkül a beosztás mindenkit nem elégíthetne ki, ismételtén kérjük a válaszok sürgős, de legkésőbb szombatig leendő visszaküldését.

A gyermeknap ünnep eddig is változatos programja ujabban kitűnő érdekességekkel növekedett, amennyiben a Fekete Sasban lévő festőiskola növendékei, Tibor Ernő és Mikes festőművészekkel élükön, felajánlották egy művészeti kiállítás rendezését a gyermeknapra; a kiállítás a Fekete Sas passage-ába van tervezve, a hol a művésznövendékek festményeiket, rajzaikat fogják árusítani, ezenkívül kiváló művészek karikatúráikat, gyorsrajzokat fognak előállítani Nagyvárad nevezetes alakjairól.

A főreáliskolában dr. Gedeon Alajosnak az iskola agilis igazgatójának s a kiváló sportférfinak Lakatos Béla tornatanárnak rendezésével tornaünnepély készül a gyermeknapon, ahol adományokért kiváló lánivalókban fognak gyönyörködhetni a szülők s a sportok és tanügy barátai.

UJDONSÁGOK.

* **A Kath. Sajtóegylet új alapító tagjai.** Andrassy János praelatus és dr. Karsch Lottion nagyvárad kanonokok 200—200 koronával alapító tagnak léptek be a Kath. Sajtóegyletbe.

* **Iparoktatási palota létesítése.** A kereskedelmi miniszter már eddig is sokat tett Nagyvárad iparoktatása ügyében az utóbbi időben. Ez év elején átvette a várostól az iparos továbbképző tanfolyamot állami kezelésbe, azon feltétellel, hogy a város gondoskodik helyiségéről, annak fűtéséről, világításáról, takarításáról és a fenntartás költségeihez évenként 2000 koronával járul. Ujabban a miniszter értesítette Nagyvárad városát, hogy ezen egyességet oda-

elmúlt, — elhagyta, veszedelmes, fenyegető kifejezést mutatott tekintete, egész arca. Boldog volt ugyan — de boszura gondolt.

És csakugyan úgy volt, ahogy gondolta. Midőn a keresett embert — Solmant — megtalálta, az éppen kutatott valami után. Itt is, ott is felkapott egy csomó kötelet, felemelt más tárgyakat, hogy aztán ismét a földre ejtse őket. Dr. Hartmann jó ideig megfigyelte rejtekéből. Solman halk, hivatkozó hangon többször füttyentett. Majd elővette zsebéből a sássipot s furulyázott rajta.

— Ahál! így csalogatjuk a kigyót — kiáltotta egyszerre Hartmann s fenyegető pillantással a török elé lépett.

Ez roppantul megijedt. Arca halálsápadt lett s szemei kidülldtek az üregeikből.

— Allah, Allah! — tört ki belőle a szó.

— Mit akar tőlem az ur?

— Mit keressz? — menydörgött Hartmann dr.

— Kegyelem! — rimánkedott az ember.

— Nem tehetek róla. A kis ördög kiszabadult, mialatt én aludtam . . .

— Mert ópiu-ot szedtél! De most vedd elő a furulyádat család ide az ördögöt, különben szerencsétlenség történik!

— De szabadon eresztenek, büntetlenül, ha megteszem?

— Golyót röpítek agyadba, ha még tovább vesztegelsz! — kiáltotta Stephan magán-kívül. Te vagy az a sátán, aki annyi szerencsétlen embert gyilkolt le ezen a hajón!

— Nem én, nem én! Csak a kigyó, melyet már évek óta magamnál hordok. Annyi-

szor megharapott már és sohasem ártott. Nem mindig veszélyes ám a harapása. S mindig veszélyes ám a harapása. S mindig vigyázok rá, — mindig. Csak néha, ha elalszom — s ha megfeledekzem róla — és nem etetem — akkor —

— Hivd elő a bestiát! Látni akarom!

A török ajkához emelte a furulyát s néhány hangot hallatott. Dr. Hartmann erős korbáccsal fegyverezte fel magát s a körülálló matrózok közül többen a késeiket szedték elő.

A török játszott, az európaiak körben körülállták s figyelték, hallgatták a játékát.

Eleinte minden csendes maradt. De végre zörgött valami a kötelek alatt. Majd kibujt a sima, gyilkos állat biborpiros, fekete és zöld csiku teste, felpattintotta a fejét, a szörnyeteg, mely tulajdonosától megszökött s annyi emberre hozott veszedelmet, halált. Mert mérge kinos, olthatatlan szomjat okoz s az üde, hideg víz utáni vágy a hullámok közé kergeti a szegény áldozatokat.

— Megvan végre a sátán! — kiáltotta a tengerésztestek egyike s kardjával a csuszómászó felé dőlt — de egy pillanattal el késett.

Solman megragadta a kigyót nyakánál fogva s vad ugrással a tengerbe vetette magát. Az ő testét sem találták meg.

Ez volt az utolsó öngyilkosság a »Napraforgó« földézetén.

módosította, hogy a város az évi 2000 koronát ne fizesse be a továbbképző tanfolyam fenntartására az állampénztárba, mert az állam a fenntartást, a helyiségekre vonatkozó feltételek kivételével, teljesen a maga terhére veszi át, az évi 2000 koronát pedig Nagyvárad városa egy oly iparoktatási épület létesítésére fordítsa, amely az összes ipari tanfolyamok céljának és további fejlődésének megfelelő legyen.

* **Uj rend a páholybérleteknél.** Mióta a Szigligeti színház felépült néhány páholyával, állandó a panasz a közönség között, hogy nem juthatnak páholybérletre, mert ha megüresedik is egy-egy bérlet, az addigi bérletkéz alatt adják át másnak a bérletet. Mivel a páholyok számát oly könnyen nem lehet emelni, a szünügyi bizottság abban állapodott meg, hogy törzskönyvet vezet a páholybérletre jelentkezésekről s üresedés esetében a jelentkezés sorrendje szerint kapják meg a bérletet. Erre vonatkozik a következő hirdetés: Azon többször ismétlődött panasz folytán, hogy a színházi páholybérlet váltására jelentkezők évek mulva sem képesek bérletre jutni azon oknál fogva, mivel a bérletüket meghosszabbítani nem óhajtó bérletkés rendszerint magánaton ruházzák át másokra bérleteiket: Nagyvárad város szünügyi bizottsága folyó év január hó 29. napján tartott ülésében kimondta, hogy jövőben ezen szokásos bérletátvételhez hozzá nem járul, hanem bérletüresedés esetén a bérletmegszerzés jogosultságára nézve a jelentkezési sorrendet állapítja meg. A szünügyi bizottság ezen határozatáról az érdekelteket azon felvilágosítással értesitem, hogy páholybérletesi szándékukat a szünügyi bizottság jegyzőjénél (városháza I. emelet 2. ajtó szám alatt) jegyeztethetik elő. Nagyvárad, 1909 március hó 9. Dr. *Hoványi Géza* s. k., szünügyi bizottsági elnök.

* **Elhunyt polgármester.** Lapunk zártakor vesszük, hogy *Sal Ferenc* Nagyvárad város nyugalmazott polgármestere az éjjel fél egy órakor a haldoklók szentségének felvétele után jobblétre szenderült.

* **Egy új utcai lakóinak kérelme.** Várad-Velencén Vasut- és Szőlő-utcák között Nagyvárad városa megengedte egy nagy telek parcellázását házhelyekül s egy új utca nyitását az elosztott házhelyek között. Az ujonnan nyitott utcán már hat ház fel is épült s május 1-én beköltöznek a tulajdonosok. Tegnap a háztulajdonosok azon kérelemmel fordultak a városi tanácshoz, hogy az új utcát nevezze el a város, a vízvezetékot vezesse be az utcába, valamint a villamos vezetékot és az utca világítását rendezze be a város.

* **Haro egy lelkeslak körül.** A csarnóházi görög keleti lakosság még mindig abban a bizonytalanságban van, mint volt egy héttel előbb. *Laszku Péter* lelkes nem enged a nagy többség kívánságának és makacsul ragaszkodik eddigi álláspontjához. A vasárnapra összehívott békéltetési gyűlés nem járt eredménnyel. *Laszkuék* ugyanis a délutánra hirdett gyűlést délelőtt tartották meg és így azon *Klincz János* meg sem jelent, így a délelőtti értekezletnek egyáltalán semmiféle eredménye sem lehetett. *Laszku Péter* oly kihívóan viselkedett, hogy a görög keletiek megbízták *Farkaskázy Zsigmond* országgyűlési képviselőt, hogy *Mangra Vazul* püspöki helynöknél meg-egyszer kíséreljék meg a békés elintéztést és ha ez nem sikerülne, az esetben *Laszku Péter*

ellen első sorban a törvényszéken tegyen feljelentést, az áttérést pedig majd más úton intézik elő. Most tehát pár nap kérdése még, hogy végre rendezve legyen az ügy.

* **Bezárt talmud iskola.** Pár év óta megszorodtak Nagyváradon a spanyol zsidók az u. n. szofardok. Eleintén mind hatósági engedély nélkül állítottak fel maguknak imaházat Liget-utcán, amiért sok keblemelenségük volt a rendőrséggel, míg szabályszerűen engedélyt nyertek az imaházra. Dacára annak, továbbra sem keresték ezek a bevándorolt szofardok, a törvényes utat, hanem egyszerűen talmud iskolát is rendeztek be az imaházban, természetesen az ő szokásuk szerint. A rendőrkapitányi hivatal azonban neszét vette a dolognak s helyszíni szemlét tartott az iskolában. Ezen szemlének eredménye az a véghatározat, amelyet a rendőrkapitány hozott. E szerint a Liget utcán imaház iskolául használt nagytermet, valamint a Liliom-utca 2. sz. a. levő két osztályú iskolában a tanítást betiltotta, azzal, hogy ha tovább is tanítanak ezen iskolában, a tanítók, valamint a felügyeletet gyakorló orth. izr. hitközség ellen a kihágási eljárást folyamatba teszik. Ezen határozatát azzal indokolja a kapitányi hivatal, hogy a helyiségek szűkek, piszkosak, a felzerelés hiányos és megálapítást nyert, hogy ezen zsigiskolákba oly iskolaköteles is jár állandóan, aki soha más rendes iskolába nem járt s így tanítóes és a rendes iskolától el van vonva.

* **Szerencsétlenül járt pályáőr.** Fugyivásárhelyi tudósítónk írja, hogy ott tegnapelőtt éjjel fél három órakor a 7 számú vasuti őrháznál szerencsétlenség történt. *Bagi István* mozgó pályáőr, ki beteg apósát helyettesítette a szolgálatban, éjnek idején nem hallotta meg kellő időben az 502-ös gyorsvonat jelzését s csak akkor ébredt fel, mikor a vonat dübörgését hallotta. Hirtelen megragadta a lámpát s futott a sinen keresztül a váltóhoz, hol a vonatot fogadnia kellett. Amint átért a sinen, a vonat elrobogott mellette, az erős légvonalas elragadta s oly erővel vágta földhöz, hogy ott nyomban meghalt. Fején a halánték táján mély seb látszik, mit a töltésen heverő kő ejtett rajta. Az ügyészség vizsgálatot rendelt, de felelősség senkit sem terhel, mert a mozgóőr gondatlansága okozta a halált.

* **A kerületi munkásbiztosító pénztár tisztújítása.** A munkásbiztosító törvény életbeléptetése óta eltelt az egy év s most itt van az ideje az átalakítási munkálatok befejezésének. A pénztár adminisztrációjában már megtörtént az átalakítás Nagyváradon. A vezetésbe analfabéta szocialista agitátorok semmi esetre sem foglalhatnak helyet, de nem tölthetik be a régi tisztviselők sem azt az állást, melyet a régi kerületi pénztárban betöltöttek, mert erre nem képesek, ezt bizonyították már kezdetben, amikor a központnak kellett vezetőt kiküldeni, hogy a biztos bukástól megmentsék a pénztárt. Most, hogy a tisztviselői állások szervezéséről és a beosztásról van szó különösen figyelembe kell venni a fentieket. A régi tisztviselők megmaradnak ugyan, azonban a vezető szerepet megfelelő egyéneknek kell juttatni. A vasárnap tartott igazgatósági ülésen a tisztviselői állások ügye volt a tárgysorozat. Ezúttal még nem történt választás, csupán a fizetések megállapítása és választási módok megállapítására fektették a főszólyt. A választások később lesznek. Ezen igen élénk hangulatot fognak kelteni, mert szembe fog állani a komoly és a pénztár jövőjét szem előtt tartó párt a felületes és meggondolatlan párttal. Ha a választás a pénztárra kedvezőtlen lesz, a törvény alapján annak idején a kereskedelmi miniszter azt meg fogja semmisíteni. Ebben az esetben a pénztárra ismét be nem látható vezetelmek származhatnak. A vasárnap délelőtt tartott igazgatósági ülésen még nevezetes volt az a határozat, melyet a bizalmiférfi rendszerre

vonatkozólag hoztak. Az igazgatóság ugyanis egyelőre felüggesztette a bizalmiférfi rendszert és a bizalmiférfiak teendőit a hatóságok útján fogja eszközölni. Az igazgatóság ezenkívül kisebb ügyekkel foglalkozott.

* **Áprilisi időjárás.** Már azt hittük, hogy a téli rubáinkat eltehetjük pihenni a távol jövőre és helyettük a könnyű szürkével sétálghatunk a bájos tavaszi napsugárban. Pedig dehogy, nem lehet még reggel tudni, telnék öltözzünk, vagy pedig nyárnak. Tegnap is, de még ebben a hónapban nem volt egy nap sem, hogy vagy nagy szél, vagy eső, vagy hideg ne háborgatta volna a korzózókat. Tegnap délelőtt sok női kalap ment tönkre a hirtelemül jött esőben. A főutcán egy nagy »méh-kas« kalapot láttunk fedél alá igyekezni, de a hirtelem tavaszi zápor csakhamar »messzinai« szerencsétlenséget csinált délceg tetejéből. — Ha rossz is azonban az időjárás, a korzóra és a diszes tavaszi toalettekre, annál jobb a tavasz vetésekre, csak ezután melegednek ki az idő és telnék meg a korzó bájos sétálókkal, hogy a természet is felölthesse teljes tavaszi köntösét.

* **Gyászrovat.** Tegnap délután nagy részvétellel ment végbe *Katona Erzsike* temetése. Már két órakor megtöltötték a résztvevők az egész utcát. A szertartást *Sulyok István* ev. ref. esperes végezte, ki megható beszédben bucsuztatta el a halottat. Kint a temetőben könyvtelt szemekkel tették örök nyugalomra a letört lilomszállt, *Katona Erzsikét*.

* **Az asztalos sztrájk tovább folyik.** Az asztalos munkások 20 és fél hetes sztrájk mozgalmát a tegnap este folytatólag tartott békéltető bizottsági ülésen, sajnos nem nyert kedvező befejezést. Mert már a gazdasági szempontokat illető kérdésekben (munkabér, munkaidő és munkafeltételek) úgy a munkaadók, mint a munkások tökéletesen megegyeztek és így joggal remélhető volt a béke létrejötte, mégis a munkaadók ama követelésében, hogy a munkások kötelezvénszerű nyilatkozatban ismerjék el az építő iparosok szövetséget, megalázást láttak és ezen a valóban lényegtelen ponton halomra dőlt minden igyekezet, jóakarát és békülési szándék. Az alig félóráig tartott és végeredményében meddő tegnapi békéltető bizottsági tárgyalásnak tehát mindössze annyi eredménye van, hogy a 21 hét óta tartó asztalos munkás sztrájk változatlanul tart tovább.

* **Elnyelte a gombostűt.** Tegnap csaknem életével fizette meg egy második gimnazista, meggondolatlanságát. Nagyszalontán *Balogh Lőrincz* gimnaziumi tanuló tegnap délután egy gombostűvel piszkálta a fogát, közben beszélni akart és a gombostűt kiengette az ujjai közül. A tű a gyermek szájába került, s ettől annyira megijedt, hogy elvesztette lélek-jelenlétét s a tűt lenyelte. A tű a gyermek torkában akadt meg. A gyorsan előhívott orvos megkísérelte a tű kivételét, azonban nem sikerült neki s kénytelen volt a tűt a gyermekkel lenyeletni. A fiúnak ez ideig az ijedtségen kívül más baja nincs.

* **Beosapott a villám.** A tegnapielőtti vihar alkalmával, amely a színházban is megzavarta az előadást, máshol is csinált meglepetést. Ugyanis, a nem messze fekvő káptalani pusztán *Micskén* a telefonba vágott a villám és nem lévén a telepen villámhárító a vezetékdróton végigszaladna az egyik irodabélyegbe szaladt és a drót elégtve óriási csattanással végigszaladt a falon és a földben széteszlott. A nagy csattanás és a levegőben is széteszló elektromosság a szobában nyugodtan

alvó egyéni pillanatnyi bémulás és a nagy ijedelmén kívül egyéb bajt nem okozott.

* **A nagylétai oszondólet.** A debreceni királyi ügyészség tegnap óta egy cs. kir. 39. gyalogezredbeli közvitész ügyében folytat vizsgálatot. A közvitész Nagy György, aki a 39. gyalogezred 15. századában szolgál, a minep szabadságra hazament Nagylétára, a hol mulatozás közben úgy elverték, hogy most veszélyes sebekkel tekszik a debreceni csapatkórházban. Az ezredparancsnokság megtette följelentését a királyi ügyészségen, a mely a vizsgálatot megindította a harcias nagylétai legények ellen.

* **Kanyaró Tenkén.** Tenkei tudósítónk jelenti, hogy ott az iskolás gyermekek között nagy arányokban lépett fel a kanyaró. Ez ideig még halálozás nem történt, ami annak tulajdonítható, hogy a bajt még idejében észrevették. A főszoigabíró az összes iskolákat bezáratta.

* **Az osztályorsjáték huzása.** Az osztályorsjáték tegnapi huzásán a következő nagyobb nyeremények letek kihuzva:

2000 korona 600.000 korona jutalmat nyert: 102565.

200 000 koronát nyert: 70571.

5000 koronát nyertek: 12895 105938.

2000 koronát nyertek: 3497 57938 78674 87401 98425.

1000 koronát nyertek: 1919 11099 30676 34123 47368 49956 50668 53409 60988 77902 90014 100746 109676 121258.

500 koronát nyertek: 2677 17565 23992 27308 34027 38512 44218 46591 48345 55257 58551 71546 71836 79430 114413.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

x **Üzlet áthelyezés.** A nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozom, hogy női kézimunka, rövidáru, vászon, fehérnemű és kötött áru üzletemet folyó év május hó 1-től Rákóczi-ut 276 sz. saját házamba helyezem át (Sebő Imre könyvkereskedő helyébe) Orsolya-zárdával szemben — Mély tisztelettel *Oláry I.*

x **Érdekes látványosság.** A nagyvárad közönségnek ritka műelőzetben van része. A népszerű szállodás és vendéglős az „Európa-szálloda tulajdonosa: Fülöp István, előkelő üzleti összeköttetései révén, a legjobb mozi előadásokkal szórakoztatja közönségét, még pedig belépődíj nélkül. Konyhája, saját termésű borai, kőbányai frissen csapolt söre olyan előnyösen ismertek, hogy azt dicsérni is felesleges. A mozi előadások kedvező időben a kertben tartatnak meg.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Bolond.

Péntek: Boccaccio.

Szombat: Izrael (Beregi Sándor bucsufel-
lépte.)

Tatárjárás. Pápai Lajos, egy fiatal tehetséges színész vendéglépte volt a tegnapi est eseménye. Lörenthey főhadnagy szerepét játszotta el, a mi meglehetősen bátor vállalkozás Kassai kitűnő alakítása mellett. Hanem hát bátraké a szerencse. Pápai nem érte ugyan utól Kassait, de értékes képességeit bemutathatta. Intelligens színész, van tehetsége is, a hangjával elég jól bánik — csak az organuma volna valamivel csengőbb s a játéka lehetne keresetlenebb, közvetlenebb. Az utóbbin a gyakorlat segíthet s bizonyosan segíteni is fog.

A színházi bérlők joga. Arra való tekintettel, hogy színházi bérlészet esetén a

bérlők részére az eddigi gyakorlat szerint a bérlészet szüneti nap déli 12 órájáig visszatartott s a bérlők által ezen időig ki nem váltott jegyek a délután folyamán már rendszerint nem értékesíthetők: Nagyvárad város szinügyi bizottsága folyó évi március hó 31. napján tartott ülésében méltányossági szempontból hozzájárult Erdélyi Miklós szinigazgató azon kérelmének teljesítéséhez, hogy a mennyiben a bérlészet szüneteket a hírlapok utján kellő időben a bérlők tudomására hozza, a jegyeket a bérlők részére csupán a bérlészetet megelőző nap délutáni 5 óráig legyen köteles fentartani, azon időn tul azokat szabadon értékesítheti. A szinügyi bizottság ezen határozatát mihez tartás végett tisztelettel hozom a bérlők közönség tudomására. Nagyvárad, 1909 április hó 9. Dr. *Hoványi Géza* s. k., szinügyi bizottsági elnök.

EGYESÜLETEK.

(A **Katholikus Kör választmányi ülése.** Tegnap dé után tartotta a Katholikus Kör választmányja április havi ülését. Jelen voltak: Fets-r Antal felszentelt püspök, dr. Karácsonyi János egyházi elnök, dr. Vucskics Gyula egyházi alelnök, Dús László világi alelnök, Spett Gyula, dr. Hoványi Gyula, Imrik S. Zoltán, Szilágyi Dózsa, Tóth Márton, Géczy Lajos, Novotny S. Altonz, dr. Némethy Gyula, Karger Sándor, Bodnár János, dr. Krüger Aladár vál. tagok és dr. Imrik Gusztáv titkár. A folyó ügyek elintézése után új tagokul felvételre: Krizsán Gábor állami tanító, Dajkovics Andre fényképező, Neszmérák Árpád órász, Labancz György prem. tanár és Csátary István kereskedő.

(**Pénzüntézeteki tisztviselők nyugdíj ügye.** Magyarország pénzüntézeteki tisztviselői részére létesítendő országos központi nyugdíj-intézmény létesítése ügyében igen fontos értekezlet tartott f. hó 18-án Budapesten, a Magyar-Pénzüntézetek Központi Hitelbankjában Nagyvárad városa illetve Biharvármegye, az ország minden részéből megjelent kiküldöttek között, kellően volt képviselve dr. Hoványi Géza, mint a Magyarországi Pénzüntézetek Országos Szövetségének alelnöke, Markovits Sándor a Biharvármegyei Pénzüntézeteki Tisztviselők Szövetségének elnöke és Kelem Béla főtitkár vettek részt az értekezleten. Az ő általuk tett indítvány alapján ment határozatba, hogy a pénzüntézeteki tisztviselők országos központi nyugdíj-intézménye, egy a folyó év Pünkösdjén Budapesten tartandó országos kongresszus keretében megalkottassék. A Biharvármegyei Pénzüntézeteki Tisztviselők Szövetségének képviselői, egyúttal résztvettek az ugyancsak Budapesten a Pénzüntézeteki Tisztviselők Országos Egyesületében tartott gyűlésen is, melyen a központi képviselői és a további körzetek megalakítását célzó akció felett határoztak. A mennyiben mindkét mozgalmat az ország összes pénzüntézeteki vezetőinek legjobb indulatu figyelme és eddig már tettekben is megnyilvánult pártfogása kíséri, biztosra vehető, hogy a pénzüntézeteki tisztviselők létekeiket érintő ezen fontos kérdés rövid időn belül megoldásra jut. Ez gyakorlati példa egyúttal ahoz is, hogy munkaadó és alkalmazott békés egyetértésével miként juttathatók megoldásra fontos szociálpolitikai ügyek.

(**Jelentés az Országos Pázmány-Egyesületről.** Az Országos Pázmány-Egyesület évi közgyűléséről és az egyesület ügykezeléséről, valamint a vagyoni állapotáról szóló jelentést most bocsátották ki. A jelentés beszámol a veszprémi vándorgyűlésről, a pornográfia ellen indított sikeres küzdelemről, X. Pius pápa áldozó papsága alkalmából történt római zárandokutról, több személyi üggyről, jubileumok, kitüntetések, továbbá az egyesület belső életében beállott változásokról. A ka-

tholikus újságírók Pázmány Egyesületének vagyona: 80.810 korona 7 fillér és pedig: I. Segítőalap 75 854 korona. II. Egyesületi alap 4956 korona 7 fillér. Tagok létszáma két tiszteleti tag: Vasary Kolos biboros hercegprímás és Bíró Kaas Ivor, továbbá 104 alapító (22 meghalt), 206 rendes, 312 pártoló tag: összesen 623. A Pázmány-iroda beszüntette a lapoknak küldött felvilágosító vagy cáfoló közleményeket. Ehelyett az ügyész közreműködésével sajtóperbeli támogatást nyújtott, valahányszor a klerust érő támadások dolgában a védőegyesülethez fordultak s így hozzájárult a terjesztett vádak cáfolásához. Az egyesület tisztikara: elnök dr. Prohászka Ottokár püspök, tb. elnök Margalits Ede egyet. tanár, alelnök: dr. Mihályfi Ákos egyet. tanár, Friedrich István (Göröcsöni Dénes), főtitkár Sziklay János, titkár Szegh Dezső, pénztáros dr. Zelliger Vilmos, ellenőr Péter János. A választmány 60 tagból áll. A jelentés tartalmazza dr. Prohászka Ottokár püspök elnöki megnyitói beszédét és dr. Székely István tud. egyet. rektor beszédét, melyet a Pázmány-lakomán az ünnepi serleggel kezében mondott el Pázmány szelleméről.

Igazságszolgáltatás.

Gyermekgyilkos apa.

— Második nap. —

Az a minden ízében szenzációs törvényszéki tárgyalás, mely kedden reggel vette kezdetét, a tegnapi ismét folytatódott. A tárgyalás első napjának izgalmi nagy látogatottságot vonzottak az esküdszéki tárgyalóterembe. Már 9 óra előtt zsufolásig megteltek a hallgatóság számára fentartott padok. A tegnapi tárgyalás szintén sok érdekes jelenetet produkált.

Részletes tudósításunk a következő:

Terhelő tanuvallomások.

Pár percel 9 óra után megjelent a teremben Csulyok Béla dr. elnök, a tárgyalás vezetője s elrendeli a vádlott elővezetését. Aranyi Gábor a gyermekgyilkos belép nyugodt arccal, mondhatni délcég járással s megkezdődik a tanuk kihallgatásának a folytatása.

Kulics Lajosné a vádlott anyósa odamegy az elnök elé, illedelmesen köszön s nyugodtan, értelmes beszéddel elmondja, hogy bizony ők Aranyira akarták eleinte hagyni a vagyont, de a gyermekkel rosszul bánt, meg a nejét se becsülte s hozzá még dologkerülő volt, hát megmondták neki, hogy Veronikáé lesz a vagyton, ha ők meghalnak.

Aranyiné vallomása.

Ezután az elnök Aranyi Gábornét, a vádlott nejét szólítja. A hallgatóságon halk mozgás támad, mindenki látni akarja a szerencsétlen asszonyt. Az asszonyka halálsápadtan megy előre, szép kék szemű könyben állanak.

Az elnök: Figyelmezteti, hogy nem kell vallania, ha nem akar.

Az asszony: Kérem én vallok.

Az elnök: Ismeri ezt az embert?

Az asszony: A férjem.

Az elnök: Micsoda házas életet éltek?

Az asszony elmondja, hogy az ura alig volt otthon. A munkát nem szerette s gyakran ivott.

Mikor az elnök a gyermeke felől kérdezte a szegény nő fehérebb lesz a falnál s minden szó nélkül elterült a földön. Az elnök 10 percre feltüggeszti a tárgyalást.

Szünet után tovább kérdezte az elnök a gyilkos nejét. Ekkor már nyugodtabban válaszolt.

Elmondja, hogy mikor hazaért kereste gyermekét, nyugtalan volt, mert a férje nagyon rosszul bánt a kis lánykával. Elment a gyermek keresztanyjához, de nem volt ott. Haza ment. A férje akkor már eltűnt hazulról. Iszagtottan szaladt a rendőrségre, hol ugymond:

— Iszonyu sok gorombaság után kaptam is egy nyomozó rendőrt, de borzasztó volt, amit nekem ott ki kellett állnom.

Halk moraj vonult ezek után végig a hallgatóság körül ugyanarra, hogy az elnökek rendre kellett utasítani őket.

Ezután az elnök ismét felszólítja a tanút, hogy ha igazja a beszéd nem kötelek tovább valani. De az asszony beszélt tovább. A védő kérdé-ére, hogy miért hívta a meggyilkolt kis leány az apját *Arany gasebérnek, vadállat-moé* azt mondja:

— Hallotta kérem a többi gyerekektől, kik így hívták, hát ő is így mondta. Vallomása-ra esküdt tett.

A többi tanúk

Majd ezután *Örnös Gyula* komédi jegyzőt hallgattak ki, aki elmondja, hogy ő is hallotta a vádlott beismerő vallomását az elfogadás után. *Csillér Imre* és neje azt vallják, hogy *Arany* hanyag munkásnak ismerték, ki tőlük is elment, sőt 10 korona orvosi költséget el is sikkasztott.

Hackermayer Benjámin is igen terhelt vallomást adott le. Dologkerülő, hanyag, brutális embernek mondja a vádlottat. Hasonló modorban vallott *Fraenkel Ferencné* is. Szerinte is nagyon durva ember *Arany*, aki ütötte-verte a kis Veronikát.

Elnök: Mit szól hozzá vádlott?

Vádlott: Ezt is kitanították a Kulics-nemzettség.

Hate Lajosné a vádlott sógorője, ki tegnapielőtt szintén eljárt, tegnap már annyira érdekesen viselte magát, szédülve *Arany*t, hogy az elnök kénytelen volt rendreutasítani.

Délután a helyszínszemle jegyzőkönyvét olvasták fel a többi iratokkal együtt. Ezek között volt egy akta, amely arról tanuskodott, hogy a vádlott lopás miatt (260 korona) 8 havi fogházra volt ítélve, mit ki is töltött 1904. évben.

Ezek után *Kármán* ügyész indítványozza a bizonyítás kiegészítését, kéri az elnöket, hogy idézze meg tanuként *Szanya Jánost*, ki rabtársa volt a vizsgálati idő alatt a vádlottnak s ezenkívül *Kelemen András* és *Vass Károly* rendőröket.

A védő az országos orvosszakértő véleményét kívánja a vádlott elmebeli állapotára való tekintettel. A bíróság tétre vonul s elhatározza, hogy az ügyész indítványát elfogadja, míg a védőt azon indokkal, hogy a törvényszéki orvosok véleménye elég világos, elutasítja, mire védő semmisségi panasszal él.

Szanya Jánost nyomban kihallgatták. Elmondja, hogy halált okozott súlyos testisértésért van fogva. Neki elmesélte a vádlott, hogy miként gyilkolta meg a gyermekét, okul hozva fel nyomorát, de — ugymond — valami örökségről is tett említést.

A vádlott ezekre is tagadólag felel s görcsösen állítja, hogy ő nem tudja, miért ölte meg, ő bolond. Viselkedése azonban teljesen nyugodt.

Mivel a két rendőrt tegnap kihallgatni nem lehetett, a tárgyalás délután fél öt órákor mára halasztatott.

TÁVIRATOK.

Leleplezett főtanácsosok

Budapest, április 21. Az Arbeiter Zeitung a megszökött Reicher Frigyes bankár uzsora ügyeit teljes részletességgel közli. Ebben a cikkében azt állítja, hogy az Osztrák Magyar Bank első és másod főtanácsosainak is nagy része van, amennyiben ők is részesedtek az uzsorában. A két főtanácsoson kívül még több olyan egyént is említ a lap, akik a kormánytól függenek. A lap a részeseket azonnal felfüggeszteni kéri a kormány által.

Öngyilkos szigorló orvos.

Budapest, április 21. A lipótmezői tébolydában már két év óta van alkalmazásban *Simek Jenő* szigorló orvos. Csendes, józan életű fiatal ember volt, akit feljebbvalói szerettek és becsültek. Néhány hét óta az eddig vidám, jókedélyű fiatal ember teljesen megváltozott. Folytonosan sopánkodott, sóhajtott és szótlan, buskomor lett. Kérdezték a kedélyváltozás okát, de nem akarta megmondani. Ma reggel nem jött le szobájából, utána küldték: az ágyon holtan találták. Ugy látszik, öngyilkossági szándékkal a tatószeret vett be nagy mennyiségben és meghalt. Öngyilkosságának oka valószínűleg szerelmi bánat.

Nyitott ablak mellett.

Lippa, április 21. Temesrévtalu községben a múlt éjjel hatalmas felhőszakadás volt villámlás és menydörgés kíséretében. Sztanku Juon uradalmi kocsis az istállóban nyitott ablak mellett aludt, miközben a villám lecsapott és Sztankut agyonsújtotta. Az istálló tüzet fogott, de a cselédség még idejében eloltotta. A marhaállományban nem esett kár.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői

— Délután 4 órákor. —

Budapest, április 21

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt. —	—	10.38
Rozs okt. —	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt. —	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	8.85
Tengeri jul.	—	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, április 21

Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75
Rimamurányi	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	692.25
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. április 21

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	95.50
Osztrák járadék papírban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	631.50
Páris vista	—	689.50
20 márkás arany	—	23.51
20 frankos (Napoleonder)	—	19.02
Német birodalmi márka	—	117.96

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Írta: **Fazagó Béla**

(Folytatás.)

32

— Nem én voltam, a kit hercegnek hisz. A véleálen micsoda kártyákat kevert itt össze nem tudom.

Iona zokogva dőlt egy pamlagra. Félig elalélt. Barnabás ijedten szaladt frau von Spektaklért s remegve a boldogságtól s felelemtől gondolt arra, hogy ez a szegény leány benne szeretne volna testesülve látni hercegi eszméjét.

A mámor őt is elfogta s így szólt valami lelkeben:

— Miért le ne több joga egy tizenkilenc éves szép leánynak kezét fejedelmi korona felé nyújtani, mint egy csunya teremtesnek, ki a hermelin palástot viseli? ... Bohó merengés! a királyok szerelmökben csak ritkán boldogok és irigylük a mesék királyának dolgát, kik pásztorleányokat emelhetnek magukhoz. A meseiróknak, a meseköltő népnek nem parancsol az udvarmester, de nekik igen ... Szegény Iona! te csak akkor fogsz kibékülni sorsoddal, ha családol az emberekben. És van-e joga a boldogsághoz másnak, mint aki családol?

A kocsi elálltak ... Egyik ígás, a másik parádés ... Stanci néni most kezdett igazán zokogni.

Móni bácsi a sarkára állt és énekelt ...

»Feltessük a tulipántos ládámot.
Furulyámat dudámat ...»

Csókolódzás, elhelyezkedés, azután Gábor közé vágott a négy sárgának. Kendőlobogtatás egész addig, míg az ut pora el nem nyelte őket hatalmas tengerébe ...

Isten hozzád!

Isten veled!

Móni bácsiban megszólalt a lelkiismeret ... Furdalásokat érzett a miatt, hogy szegény feleségét egykori férje a boldogult kátyulónok emlegetésével megsértette. Lám, ha ilyen családba nem házasodik, nem jut ki számára az a szerencse, hogy Iona rokona lehessen, és e nélkül elmarad a halhatatlanság, elmarad a fényes jövő. Képtelen visszahódítani családjá számára a történelmi jelentőséget ... Egyszer azután végig nézte ruháját mellől talpig, csupa francia. A sarkanyus csizma, a szép ünnepély násznagyi magyar ruha otthon maradt. Ha a ruha teszi az embert, ő már nem is magyar ember, s ha magyar ember is, nem a régi ember. Kelenföldi Anasztázia, a kiérdemült komorna, hajdani ballerina ruhában, modorban kicserélte.

(Folyt. köv.)

6 osztrákországi falaflo

Dr. VUOSKICS GYULA.

ANTIQUARIUM
Rákóczi-út 10.
NAGYVÁRAD.
BENKÓ
Mindenféle
könyvet
„ olcsón „
ad és vesz.

Házi kenyér!

A legjobb házikenyer
fehér, félféher és barna,
továbbá tiszta roz-
kenyer ma a

legolcsóbb
:: árban kapható ::
KERT-UTCA 6. SZ.
SCHÖN LIPOI péküzletében.
1 kiló kitűnő házikenyer 15 kr.
!! Minden kenyér házhoz szállítatik. !!

Házi kenyér!

UJ! UJ! UJ!

SPRINGER és JANOWSKY

mindennemű tisztó és butorra való
:: paszományok készítői ::

Fővárosi Iztás! Olcsó árak!
Moderu munka!
!! Költségvetések díjtalanul! !!

Nagyvárad, Teleky-utca 11. sz.

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít! Szagtalanít!

Ara 80 fillér.

Kapható az »ARANYAS« gyógyszerárban
Nagyvárad, Szent László-tér.

**MEGLEPŐ, SZINTE CSODÁLATOS
GYÓGYEREDMÉNYEK**

**PAPTAMÁSI
LITHIUM-GYÓGYVIZ**

gyomor-, vese-, hólyag- és
bélbántalmaknál, valamint
asthma, bronchiale, kösz-
vény és huyasavas diathe-
sis eseteiben.

Kapható **Wurst Bertalan**
fűszer, csemege- és ásványviz ke-
reskedésében N.-Várad Rákóci-ut 7.

BARTA IMRE
SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ
NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-u. 29.

ELVÁLLAL: Szobafestést,
mázolást, tapétázást és min-
den e szakmába vágó mun-
kát olyan árban, melyért
= senki el nem készíti. =

KITŰNŐ AJÁNLATOK!!

GRÜN EMÁNUEL
könyvkötő

műhelyét május 1-én áthelyezi a
Zöldfa-utcába, özv. Kurländerné
házába.

Bartos H. és Tsa
Rákóci-ut.

A tulajdonos halála miatt
az összes áruk potom-
áron lesznek elárusítva.
!! Berendezés eladó !!
Helyiség szerződéssel együtt azonnal kiadó.

Egy szép ujonnan épített villa
eladó.

Értekezni lehet a
Belvárosi Takarékp.-nál (Rákóci-ut.)

Kiadó lakások.

Szent László-téren átalakítás alatt levő
Kováts-házban 5. sz. a. 2, 3, 4, 5 szobás úri
lakások

1909. november 1-től kiadók.

Értekezhetni lehet d. e. 10 től, d. u. 5
óráig Lukács György-utca 37. sz.

Két
jò házból való fiu
tanulónak fizetéssel
felvétetik
a Szent László nyomdában.

MAGYAR BANK

részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota.

Üzletfeleink érdekében egy nagyobb fővárosi
jelzálogbankkal állandó összeköttetésbe lépven,
abban a helyzetben vagyunk, hogy

nagyváradai házakra,
továbbá Biharmegyében levő földbirtokokra
kedvező feltételek mellett
10, 20, 25, 40 vagy 50 éves
törlesztéses kölcsönöket
adhatunk.

Már bekebelezett 6 százalékos vagy ezt meg-
hala ó kamatoz su kölcsönöket

olcsóbb kamatu
törlesztéses kölcsönre bélyeg- és illetékmentesen
átválttatunk.

Mindennemű felvilágosítással intézetünk jel-
zálog osztá ya készségesen szolgál.

Legrégibb és legmegbízhatóbb**nyaralási vállalat!**

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni a célra épült és fővárosi mintára berendezett

Molykár elleni megóvó és biztosító vállalatunkra,

melyet a Heiman Lipót és Tsa cég eddigi nyaralási vállalatával tetelesen kibővítettünk.

Elfogadunk nyári gondozásra felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szörme árukat, függönyöket, szőnyegetek stb. Azokat saját műhelyünkben kijavítva, hiba nélkül szolgáltatjuk vissza.

Kívánatra azokért házhoz küldünk; az üzlet tűz- és betörés ellen biztosítva van. Becses pártfogást kérve maradtunk

Kiváló tisztelettel

Zboray Gyula és Társa
szücs üzlet Fő-utca 7. szám.
Telep Körös-utca 32. (Saját-ház.)

Hirdetések

felvétetnek

a kiadóhivatalban.

1627—1909. sz.

Pályázati hirdetés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának f. évi április hó 8-án tartott közgyűlésében 315—4582, 337—4229, és 448—4421. kgy. szám alatt hozott határozatai alapján az üresedésbe jött árvaszéki ülnöki, elnökhelyettesi, az újvárosi kerületi tisztiorvosi, a II-od rendőralkapitányi és egy őrnöki állás, illetőleg ezek betöltése folytán esetleg üresedésbe jövő egyéb állásoknak betöltése céljából pályázatot hirdetek.

A betöltendő állások és pedig:

1. Az árvaszéki ülnöki-elnökhelyettesi állás évi 4200 korona fizetés és 800 korona lakpénz.
2. A kerületi tiszti orvosi állás évi 2600 korona fizetés és 600 korona lakpénz.
3. A II-od alkapitányi állás évi 2600 korona fizetés és 600 korona lakpénz és

4. Az őrnöki állás évi 1400 korona fizetés 500 korona lakbérletmennyel és nyugdíjjogosultsággal van egybekötve.

Ezek az állások, valamint az ezek betöltése folytán esetleg megüresedő egyéb állások a folyó évi május hó 13-ik napján megtartandó rendes havi közgyűlésen választás útján fognak betöltetni.

Az 1883. évi I. t.-c. értelmében a szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények méltóságos Glac Antal főispán urhoz, mint a kijelölt választmány elnökehez címezve, a polgármesteri hivatalhoz (városház I. em. 4. sz.) a folyó évi május hó 8-ik napjának d. u. 5 órájáig annál is inkább benyújtandók, mivel a később beadott vagy nem kellően felszerelt pályázati kérvények figyelembe nem vétetnek.

Nagyvárad, 1909. április hó 15-én.

Rimler Károly,
polgármester.

Félix gyógyfürdő.

■ Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett. ■

Európa leggazdagabb forró kénés hőforrás, víz hőfoka 50° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, csusz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségeknek, idült méh és petefészkek gyulladások, méh-hurut, medencebeli sejtszövetlob és izzadmányoknál. Ivógyógymód alakjában, idült gyomorbántalmaknál, makacs székrekedésnél, máj és epehólyag betegségeknek, sárgaság és epeköveknek, meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és **Izszap** fürdők.

1908 évben 8600 állandó fürdővendég.

Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakó szoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlap árak, állandó elsőrendű cigány zene, vasárnaponként katonazene, tennis pálya, gondozott sétautak 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. Posta, távirat, interurban telefon.

Curtaxe és zenedij nincs! — Prospektust küld az igazgatóság!

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvétetnek

Telefon 491. szám

**Eredeti saját gyártmányu
ESSLINGENI FAREDŐNYÖK**

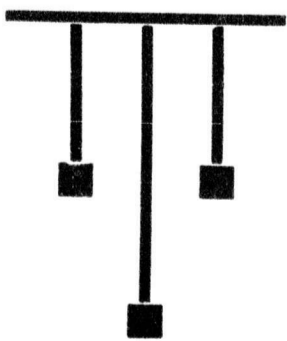
Acéllemez görredőnyök, vasszerkezeti munkák, vasrácsok, tüzhelyek, sirkerítések, csavarárúk, épület vasalások stb.

kizárólag **Szántó Dezső** mű- és épület lakatosnál.
Szent János-utca 25. szám ■ Versenyképes árajánlattal szívesen szolgálók.

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvétetnek

Telefon 491. szám

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni arról, hogy a **Farkas László** cég alatt 16 évig fennállott vas és szerszám-üzletet a mai napon megvettem, s azt **Farkas László utóda** cég alatt törvényszékiileg bejegyeztettem, annak vezetésével FARKAS LÁSZLÓ urat megbíztam. Amidőn ezt a n. é. közönség b. tudomására hozom, örömmel hivatkozom azon régi ismerettség és bizalomra, amit már a nagy közönség jogelődöm Farkas László személyéhez kötött, s kérem azt a jövőben is céggemmel szemben fenntartani. Szíves támogatásuk ellenében előre is biztosítom a t. vevőközönséget, hogy legfőbb törekvésemet fogja képezni, hogy úgy az áruk kitűnő minősége, mint pontos és gyors kiszolgálása, de különösen olcsó árain megállapításával, valamint raktáram dus felszaporításával teljes megelégedésüket kiérdemljem.

Becsés pártfogásukat kérve vagyok

teljes tisztelettel

Farkas László utóda cég,

Farkas László cégvezető